

μάπα

μάπα, η, ουσ. [<μσν. μάππα <λατιν. mappā]. **1.** το λάχανο: «ανάμεσα στ' άλλα ζαρζαβατικά, πήρα και μια μάπα για σαλάτα». **2.** το μούτρο, το πρόσωπο, η φάτσα: «για δεξ τη μάπα σου στον καθρέφτη, που μας κάνεις και τον όμορφο! || σαν γνωστή μάπα μου φαίνεται ο τάδε». **3.** άτομο ανάξιο λόγου, ασήμαντο, ο ανόητος, ο βλάκας: «πόσες φορές πρέπει να στο πω, ρε μάπα, για να το καταλάβεις; || είναι τόσο μάπας, που δεν καταλαβαίνει τίποτα». (Λαϊκό τραγούδι: *οι μάπες κάνουν το νταή και τσατίζονται, κακολογούν εσένα κι αφορμές μου δίνουνε αμάν, αμάν και θηρίο γίνουμαι*). **4.** το χαστούκι: «κάτσε καλά, γιατί θα φας μάπες». (Λαϊκό τραγούδι: *χύμα στα λέω, κολπατζού, δεν το καταλαβαίνεις; οι μάπες σου είναι έτοιμες και να τις περιμένεις*)· βλ. και λ. [φάπα](#). **5.** (στη γλώσσα της αργκό) το πορτοφόλι: «μέσα στο συνωστισμό σούφρωσε μια μάπα από 'να γεροντάκι». **6.** (στη γλώσσα της αργκό) αντικείμενο, ιδίως κόσμημα ψεύτικο: «πήγε κι έδωσε ένα κάρο λεφτά για ένα δαχτυλίδι που ήταν μάπα». (Λαϊκό τραγούδι: *κρίμα σε σένα, Γιάννη, παιδί της αγοράς, χίλια διακόσια φράγκα τη μάπα να τη φας*). **7.** (στη γλώσσα της αργκό) κλεμμένο αντικείμενο: «μαζί με το εμπόρευμα ανακάτεψε και κάνα δυο τρεις μάπες». **8.** (στη γλώσσα της αργκό) ο αργιλές, ο μάπας: «του φέρανε δώρο μια μάπα απ' την Πόλη». (Λαϊκό τραγούδι: *βρε Γιάννη, μαναβάκι, κορόιδο βρέθηκες, σαν χάννος μες στο δίχτυ στη μάπα μπλέχτηκες*). **9.** κακό καλλιτεχνικό θέαμα ή λογοτεχνικό έργο: «μη πας να δεις το τάδε έργο, γιατί είναι μάπα || αγόρασα το τάδε βιβλίο, αλλά τ' άφησα στη μέση, γιατί είναι μάπα». **10.** είδος σφουγγαρίστρας: «πήρε τη μάπα απ' την αποθηκούλα κι άρχισε να σφουγγαρίζει το πάτωμα». (Ακολουθούν 14 φρ.)·

- *κόβω μάπα*, βλ. συνηθέστ. *κόβω μούρη*, λ. μούρη·

- *κοίτα τη μάπα σου στον καθρέφτη*, βλ. λ. [καθρέφτης](#)·

- *κόψε μάπα και βγάλε συμπέρασμα*, βλ. συνηθέστ. *κόψε μούρη και βγάλε συμπέρασμα*, λ. μούρη·

- *μάπα δουλειά*, βλ. λ. δουλειά·

- *μάπα το καρπούζι*, **α.** (στη νεοαργκό) λέγεται στην περίπτωση που κάνουμε λάθος εκτίμηση για κάποιον ή για κάτι: «όσο δε μιλούσε, φαινόταν μια χαρά κοπέλα, μόλις όμως άνοιξε το στόμα της, μάπα το καρπούζι, γιατί έλεγε συνέχεια βλακείες || αγόρασα ένα κασμίρι από έναν πλανόδιο, αλλά αποδείχτηκε μάπα το καρπούζι, γιατί ήταν πράμα του πελάγου». Από την εικόνα του ατόμου, που όταν ανοίγει το καρπούζι, βλέπει πως αυτό είναι άγουρο. **β.** (για άντρες) λέγεται στην περίπτωση που αποδεικνύεται κακός εραστής ή ανίκανος να επιβάλλει τη σεξουαλική πράξη: «μας κάνει τον πηδηχταρά αλλά, απ' ό,τι μου 'πε η τάδε, μάπα το καρπούζι». Συνών. *απάτη το μπαμπάκι*·

- *τον τρώω στη μάπα*, δέχομαι την επίσκεψη ανεπιθύμητου, ιδίως αντιπαθητικού ατόμου: «πέρασε να με δει απ' το γραφείο εκείνος ο σπαστικός και τον έφαγα στη μάπα όλο το πρωί»· βλ. και φρ. *τρώω στη μάπα*·

- *του 'κανα τη μάπα από κρέας*, βλ. λ. [κρέας](#)·

- *του 'κανα τη μάπα κρέας*, βλ. λ. [κρέας](#)·

- *του 'κανα τη μάπα σουμπλιμέ (τρικολόρε, τρίο καρό, ψηφιδωτό)*, βλ. αντίστοιχα λήμματα·

- *του κατεβάζω τη μάπα*, (στη γλώσσα της αργκό) τον τραυματίζω στα μάγουλα, ιδίως με ξυράφι: «κι έτσι όπως μάλωναν, τράβηξε ο άλλος το ξυράφι και του κατέβασε τη μάπα». Παλιότερα, οι άνθρωποι του υποκόσμου συνηθίζαν, αντί για μαχαίρι να έχουν ξυράφι επάνω τους, που το χρησιμοποιούσαν για να σημαδεύουν πιο αποτελεσματικά τον αντίπαλό τους στο πρόσωπο ή να του κόβουν με μεγαλύτερη ευχέρεια το αφτί του·

- *του πήραν τη μάπα*, (στη γλώσσα της αργκό) τον φωτογράφησαν στην Ασφάλεια, στη Σήμανση: «όποιος περνάει απ' την Ασφάλεια, του παίρνουν τη μάπα». (Λαϊκό τραγούδι: *τον μάγκα τον τσακώσανε τη μάπα του την πήραν*, στο ξύλο του μουρλάνανε, στην φυλακή του κλείσαν)·

- *του στραπατσάρω τη μάπα*, του προξενώ σοβαρές κακώσεις στο πρόσωπο: «ο άλλος ήταν πιο δυνατός κι όταν

πιάστηκαν στα χέρια, του στραπατσάρισε τη μάπα του φίλου σου»·

- *τραβά η μάπα του*, (τη γλώσσα της αργκό) λόγω των χαρακτηριστικών του προσώπου του θεωρείται ύποπτος από την αστυνομία: «με το παραμικρό τον μπαγλαρώνει η αστυνομία, γιατί τραβά η μάπα του»·

- *τρώω στη μάπα*, παρακολουθώ δημόσιο, ιδίως καλλιτεχνικό θέαμα που είναι κακό: «πήγα κι έφαγα στη μάπα ένα έργο, που έλεγα αμάν πότε θα τελειώσει για να φύγω»· βλ. και φρ. *τον τρώω στη μάπα*.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας